

บทที่ 3

บทบาทของรัฐกับปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

นโยบายรัฐ

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาวันอังคารที่ 23 สิงหาคม 2554 เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินสามารถบรรลุถึงภารกิจและดำเนินไปด้วยแนวทางที่กล่าวมา รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินไว้โดยแบ่งการดำเนินการเป็น 2 ระยะ คือ ระยะเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก และระยะการบริหารราชการ 4 ปีของรัฐบาล เพื่อให้มีการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ สมดุล ยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังต่อไปนี้

นโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก

1. สร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติและฟื้นฟูประชาธิปไตย

1.1 สร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติและฟื้นฟูประชาธิปไตย โดยการเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันของประชาชนในชาติให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.2 เยียวยาและฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องแก่บุคคลทุกฝ่าย เช่น ประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐและผู้ประกอบการภาคเอกชน ซึ่งได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากความเห็นที่แตกต่าง และความรุนแรงที่ก่อตัวขึ้นตั้งแต่ช่วงปลายของการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

1.3 สนับสนุนให้คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) ดำเนินการอย่างเป็นอิสระและได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายอย่างเต็มที่ ในการตรวจสอบและค้นหาความจริงจากกรณีความรุนแรงทางการเมือง การละเมิดสิทธิมนุษยชน การสูญเสียชีวิต บาดเจ็บทางร่างกายและจิตใจรวมทั้งความเสียหายทางทรัพย์สิน

2. กำหนดให้การแก้ไขและป้องกันปัญหาอาชญากรรมเป็น “วาระแห่งชาติ”

โดยยึดหลักนิติธรรมในการปราบปรามลงโทษผู้ผิด ผู้ค้า ผู้มีอิทธิพล และผู้ประพฤติมิชอบ โดยบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ยึดหลักผู้เสพคือผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัดรักษาให้กลับมากเป็นคนดีของสังคม พร้อมทั้งมีกลไกติดตามช่วยเหลืออย่างเป็นระบบดำเนินการอย่างจริงจังในการป้องกันปัญหาด้วยการแสวงหาความร่วมมือเชิงรุกกับต่างประเทศในการควบคุมและสกัดกั้นยาเสพติด สารเคมี และสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติดที่ลักลอบเข้าสู่ประเทศไทยภายใต้การบริหารจัดการ

อย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งดำเนินการป้องกันกลุ่มเสี่ยงและประชาชนทั่วไปไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยการรวมพลังทุกภาคส่วนเป็นพลังแผ่นดินในการต่อสู้กับยาเสพติด

3. ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐอย่างจริงจัง โดยยึดหลักความโปร่งใสและมีธรรมาภิบาลที่เป็นสากลเพื่อให้การใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อประเทศโดยรวมอย่างแท้จริง ปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ขยายการบังคับใช้บทบัญญัติเรื่องการห้ามการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ให้ครอบคลุมผู้ใช้อำนาจรัฐในตำแหน่งสำคัญและตำแหน่งระดับสูงอย่างทั่วถึง เข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ เสริมสร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของบุคลากรภาครัฐ ตลอดจนปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมของสังคมให้ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต และถูกต้องชอบธรรม

4. ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการและเร่งรัดขยายเขตพื้นที่ชลประทาน โดยเร่งให้มีการบริหารจัดการน้ำในระดับประเทศอย่างมีประสิทธิภาพให้สามารถป้องกันปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งได้ รวมทั้งสนับสนุนภาคการเกษตรด้วยการก่อสร้างระบบชลประทานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก พื้นฟูการขุดลอกคูคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่เดิม ขยายเขตการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จัดสร้างคลองส่งน้ำขนาดเล็กเข้าสู่ไร่นา และขยายเขตการจัดรูปที่ดิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำและการผลิตส่งเสริมการใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเหมาะสมกับชนิดพืช และจัดหาแหล่งน้ำในระดับไร่นาและชุมชนอย่างทั่วถึง

5. เร่งนำสันติสุขและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนกลับมาสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควบคู่ไปกับการขจัดความยากจนยาเสพติด และอิทธิพลอำนาจมืด โดยน้อมนำกระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นหลักปฏิบัติในแนวทางสันติวิธี โดยเน้นการส่งเสริมความร่วมมือในทุกภาคส่วนกับประชาชนในพื้นที่ อำนวยความยุติธรรมอย่างทั่วถึง เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและคุณภาพชีวิต สร้างโอกาสและความเสมอภาค พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ เคารพอัตลักษณ์ ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น ส่งเสริมการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบที่สอดคล้องกับลักษณะพื้นที่โดยไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ จะมีการบูรณาการการบริหารจัดการทุกภาคส่วนให้มีเอกภาพทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ รวมทั้งปรับปรุง พัฒนากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องทันสมัยกับสภาพความเป็นจริงของปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบอย่างเป็นธรรม

6. เร่งฟื้นฟูความสัมพันธ์และพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและนานาประเทศ เพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาคร่วมกัน โดยเฉพาะการเร่งแก้ไข ปัญหากระทบกระทั่งตามแนวพรมแดน ผ่านกระบวนการทางการทูตบนพื้นฐานของสนธิสัญญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเร่งดำเนินการตามข้อผูกพันในการร่วมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงตลอดจนการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งภายใน และภายนอกภูมิภาค

การบริหารจัดการเพื่อต่อต้านการก่อความไม่สงบ

สุรชาติ บำรุงสุข, 2550 : 8-14 กล่าวว่า การก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาท้าทายของนักยุทธศาสตร์ไทยทุกคน เพราะตลอดระยะเวลากว่า 4 ปีที่ผ่านมา ปัญหานี้ได้ ขยายตัวมากขึ้นและสภาพการของปัญหา ยังไม่มีแนวโน้มจะคลี่คลายลง ในทางตรงกันข้ามกลับทวี ความรุนแรงและขยายขอบเขตของปัญหาออกไปมากขึ้น โดยลำดับ ซึ่งเมื่อใดที่ปัญหาขยายตัวจน กลายเป็นความขัดแย้งทางเชื้อชาติ-ศาสนา หรือเปิด โอกาสให้กลุ่มหัวรุนแรงทางศาสนาจาก ต่างประเทศหรือกลุ่มก่อการร้ายจากต่างประเทศแทรกตัวเข้ามาได้ ปัญหาที่รัฐไทยจะต้องเผชิญจะ รุนแรงมากกว่านี้หลายเท่า และพื้นที่แห่งความขัดแย้งคงจะไม่จำกัดขอบเขตอยู่แต่เฉพาะในพื้นที่ 3 หรือ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น หากแต่พื้นที่ทุกส่วนของประเทศก็มีโอกาสที่จะต้องเผชิญกับ การก่อเหตุร้ายอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นแหล่งเศรษฐกิจของประเทศ

หากเราไม่คิดในลักษณะที่เป็นการเข้าข้างตัวเองมากเกินไป หรือไม่ยอมคิดทบทวนถึง จุดอ่อนข้อบกพร่องของฝ่ายเราจนเกิดเป็นภาพลวงตาว่า การดำเนินการของฝ่ายรัฐทั้งในด้าน ยุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่ผ่านมาเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ไม่จำเป็นต้องแก้ไขแล้ว โดยหันมายอมรับ ข้อเท็จจริงว่าปัญหาดังกล่าวกำลังรุนแรงยิ่งขึ้น รวมทั้งยอมที่จะทบทวนจุดอ่อนข้อบกพร่องทั้งหมด ของฝ่ายรัฐ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยนำความเอาความรู้และประสบการณ์ทั้งหมด ของประเทศต่างๆ ที่เคยเผชิญกับปัญหาการก่อความไม่สงบ มาเสริมกรอบความคิดและปรับใช้ให้ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของไทย ก็เชื่อว่ายังไม่สายเกินไปที่จะแก้ไขปัญหาการ ก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยได้

ประการแรกสุด สิ่งที่ต้องยอมรับและหาทางทบทวนแนวทางปฏิบัติก็คือ การ ก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ใช่สงครามตามแบบ (conventional warfare) แต่เป็น สงครามนอกแบบ (unconventional warfare) ในรูปแบบของการก่อความไม่สงบหรือการก่อการร้าย (insurgency หรือ terrorist insurgency) ซึ่งเป็นยุทธวิธีที่กลุ่มก่อการร้ายยุคใหม่ และกลุ่มก่อความไม่ สงบในหลายประเทศนำมาใช้ต่อสู้กับกองกำลังอำนาจรัฐที่มีอำนาจครบเหนือกว่าคือการต่อสู้ที่มี

ลักษณะเป็น “สงครามอสมมาตร” (asymmetric warfare) โดยที่กองกำลังตามแบบ หากไม่มีความรู้ ความชำนาญในการรบในรูปแบบนี้ ยากที่จะเอาชนะได้ ซึ่งในกรณีนี้แม้บางหน่วยของกองทัพไทย เคยมีประสบการณ์การรบในลักษณะนี้มาก่อน แต่ก็มักเป็นการนำไปใช้เสียเอง คือ การนำวิธีการรบ นอกแบบไปใช้กับฝ่ายข้าศึก แต่การเรียนรู้ในเชิงรับหรือป้องกันการรบนอกจากฝ่ายตรงข้ามอาจยังมี ประสบการณ์น้อย และหากเป็นทหารในกองกำลังตามแบบ โดยเฉพาะทหารระดับชั้นประทวนซึ่ง จะเป็นกำลังหลักในการปฏิบัติการด้วยแล้ว ความรู้ในการรบด้านนี้คงมีน้อยมาก

ประการถัดมา การถกเถียงกันถึงต้นเหตุของปัญหา ซึ่งหลายฝ่ายได้พยายามพุ่งเล็งไปที่ สาเหตุของปัญหา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความไม่เป็นธรรม ประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ ปัญหาการศึกษา ปัญหาทางเศรษฐกิจ ฯลฯ หรือแม้กระทั่งเรื่องของปัญหาอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ซึ่งประเด็นปัญหาเหล่านี้ แม้ว่าเป็นข้อเท็จจริงหรือปัญหาพื้นฐานที่ฝ่ายรัฐต้องยอมรับและต้องเร่งหา ทางแก้ไข แต่ก็ต้องไม่ลืมว่าปัญหาแท้จริงที่ทำให้สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังดำรงอยู่และขยายตัวไปอย่างต่อเนื่องในขณะนี้ เป็นเรื่องของกลุ่มก่อความไม่สงบที่มีตัวตนอยู่จริง ทั้งในรูปขององค์กรและกำลังพล อีกทั้งมีการปรับปรุงศักยภาพในการทำสงครามของกลุ่มตนเอง อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงทั้งทางด้านยุทธศาสตร์และยุทธวิธีในการต่อสู้กับ อำนาจรัฐอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในสภาพการณ์ของโลกปัจจุบันที่เป็นยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศ การแสวงหาความรู้ใหม่ๆ จากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากกลุ่มก่อการร้าย เป็นเรื่องที่สามารถทำได้ ไม่ยาก และนำมาใช้เป็นบทเรียนและข้อพิจารณาได้

ประการสุดท้ายฝ่ายรัฐเองซึ่งหมายรวมถึงแต่รัฐบาลลงมาถึงหน่วยปฏิบัติทุกหน่วย ต้อง ยอมรับความเป็นจริงว่า การที่ประเทศไทยประเทศหนึ่งต้องเผชิญกับสงครามการก่อความไม่สงบ หมายความว่าประเทศเหล่านั้นตกอยู่ในภาวะไม่ปกติ จึงไม่อาจนำวิธีการบริหารจัดการในยามปกติ มาใช้ได้ต่อไป กล่าวเฉพาะไทย ถึงแม้ว่าสถานการณ์ความรุนแรงยังจำกัดวงอยู่เฉพาะในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยที่รัฐบาลยังคงสามารถดำเนินการปกครองในพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ ไทยได้โดยไม่ลำบากนัก แต่รัฐบาลก็จำเป็นต้องนำทรัพยากรส่วนหนึ่งที่ใช้ในการบริหารประเทศ ไปใช้ในการทำสงครามต่อต้านการก่อความไม่สงบ ยิ่งสถานการณ์รุนแรงขึ้นเท่าใด รัฐบาลยิ่งต้อง มีภาระผูกพันในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อเอาชนะการก่อความไม่สงบมากขึ้นเท่านั้น แทนที่รัฐบาล จะนำทรัพยากรไปทุ่มเทในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่ ซึ่งทรัพยากรดังกล่าวครอบคลุมถึง ทรัพยากรมนุษย์ สิ่งอุปกรณ์งบประมาณและอื่นๆ

ในการทำสงครามต่อต้านการก่อความไม่สงบนั้น หลายคนอาจมีความคิดว่าเป็นเรื่อง ของปฏิบัติการทางทหารเท่านั้นที่จะเป็นหลักประกันในการสร้างสันติสุขให้กลับคืนมาได้ โดยมุ่ง สนใจแต่เพียงด้านยุทธศาสตร์และยุทธวิธีทางทหารเป็นหลัก ซึ่งความคิดดังกล่าวยังเป็นความเข้าใจ

ที่คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง เพราะหากนำบทเรียนจากการทำสงครามต่อต้านการก่อความไม่สงบของอังกฤษในมลายา รวมทั้งปฏิบัติการของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามมาเป็นตัวแบบศึกษา ประสบการณ์ที่ทั้งสองประเทศได้รับ นับเป็นบทเรียนสำคัญที่แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติการทางทหารที่หนักหน่วงแต่เพียงประการเดียว ไม่อาจที่จะเอาชนะสงครามได้ หากแต่การปฏิบัติการทางทหารจำเป็นต้องดำเนินควบคู่ไปกับกิจการด้านพลเรือน โดยเฉพาะการเอาชนะจิตใจประชาชน (winning heart and mind) นอกจากนี้ การปฏิบัติการทางทหารในบางครั้งยังอาจเป็นแรงผลักดัน ทำให้ประชาชนถอยห่างออกจากฝ่ายรัฐหรือเป็นผลลบต่องานการเมืองของฝ่ายรัฐได้

การก่อความไม่สงบที่อยู่ในรูปแบบของสงครามกองโจร พร้อมทั้งใช้รูปแบบการก่อการร้าย (Terrorist Insurgency) นั้น อาจถือเป็นรูปแบบการก่อความไม่สงบที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน โดยเฉพาะการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็ใช้รูปแบบดังกล่าวเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ การต่อต้านการก่อความไม่สงบจึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายในรัฐบาล ซึ่งนอกจากฝ่ายทหารแล้ว การปฏิบัติการของฝ่ายพลเรือน ฝ่ายการเมือง และประชาชน จะสามารถช่วยลดการปฏิบัติการของกลุ่มก่อความไม่สงบได้ เนื่องจากกลุ่มก่อความไม่สงบจะต้องอาศัยการสนับสนุนจากประชาชนเป็นหลัก เช่นเดียวกับกลุ่มก่อการร้ายที่เคลื่อนไหวของในประเทศต่างๆ ซึ่งอาศัยกลุ่มปฏิบัติการที่มีจำนวนไม่มากนัก ก็ต้องอาศัยการสนับสนุนจากประชาชนเช่นกัน

จากสถานการณ์ที่ไม่ปกติดังกล่าวข้างต้น การบริหารจัดการของรัฐบาล จึงจำเป็นต้องใช้รูปแบบที่แตกต่างไปจากการบริหารจัดการที่เคยปฏิบัติในยามปกติ เพื่อให้สามารถรองรับภารกิจในการต่อต้านการก่อความไม่สงบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความสำคัญกับปัญหาตั้งแต่ระดับรัฐบาล กลางลงไปจนถึงในระดับพื้นที่ โดยมีการจัดองค์การบริหารและอำนาจการที่ดี เพื่อที่จะทำให้ปฏิบัติการทางทหารและพลเรือนดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะว่าแม้รัฐจะมีแผนปฏิบัติการที่สมบูรณ์และมีนโยบายที่ครอบคลุมเพียงใด แต่หากขาดการบริหารจัดการ การจัดองค์การที่ดีเสียแล้ว การขับเคลื่อนประเด็นเหล่านั้นก็อาจจะไม่บรรลุจุดหมาย นอกจากนี้การบริหารจัดการและการจัดองค์การที่ดียังสามารถเป็นกลไกในการขับเคลื่อนแผนการ นโยบาย การจัดการในด้านต่างๆ รวมถึงการควบคุมปฏิบัติการ ตั้งแต่ระดับบนจนถึงระดับล่างในพื้นที่ รวมทั้งมีสายการบังคับบัญชาที่ไม่สับสน และในส่วนของ การจัดองค์การนั้น ยังจะต้องคำนึงถึงสถานการณ์ และวิธีจัดการกับทรัพยากร รวมทั้งการปฏิบัติการโดยมีจุดมุ่งหมายในบั้นปลายเพื่อที่จะเอาชนะการก่อความไม่สงบเป็นสำคัญ หรือการมีทิศทางที่ชัดเจนนั่นเอง

ทั้งนี้ หากจะนำสภาพปัญหาที่ทั้งอังกฤษและสหรัฐฯ ประสบในช่วงการทำสงครามมาเป็นต้นแบบของการศึกษา พบว่าปัจจัยที่สร้างความยุ่งยากที่สุดให้แก่ทั้งสองประเทศ คือ การทำให้หน่วยงานของทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพนั้นเป็นเรื่องยาก

เพราะต่างฝ่ายต่างก็มีภารกิจรับผิดชอบที่ชัดเจนและแตกต่างกัน แม้จะมีการประสานความร่วมมือระหว่างสองฝ่าย แต่ก็มักเป็นไปอย่างหลวมๆ ปัญหาก็คือวิธีการทำให้ “ความแตกต่าง” ดังกล่าว กลายเป็น “ความเข้มแข็ง” จนสามารถรองรับกับภารกิจต่อต้านความไม่สงบอย่างดินนั้นจะ ดำเนินการอย่างไร ซึ่งการปฏิบัติการในมลายาของอังกฤษ ได้ให้คำตอบว่า หน่วยงานทั้งทางทหาร และพลเรือนที่มีภารกิจแตกต่างกัน แต่สามารถทำให้ร่วมกันและปฏิบัติการกิจภายใต้วัตถุประสงค์ เดียวกันได้นั้น จะต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งมีหลักการสำคัญคือ การมีองค์กรรับผิดชอบ เพียงองค์กรเดียว และมีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน โดยเฉพาะมีผู้บริหารจัดการเพียงคนเดียว (single manager) ที่จะอำนวยความสะดวกตั้งแต่เริ่มต้นภารกิจไปจนจบสิ้นภารกิจ

พลเอก เซอร์ ชาร์ลส เกวิน (Gen. Sir Charles W. Gwynn) นักทฤษฎีการทหารในต้น ศตวรรษที่ 20 ได้เขียนหลักการต่อต้านการก่อความไม่สงบไว้ที่น่าสนใจในหนังสือเรื่อง Imperial Policing (1934) ซึ่งมีหลักการใหญ่ๆ อยู่เพียง 4 ประการ คือ

1. การใช้กำลังของฝ่ายพลเรือน
2. การใช้กำลังของพลจำนวนน้อย
3. ปฏิบัติการที่เที่ยงตรงและในเวลาที่เหมาะสม
4. ความร่วมมือระหว่างพลเรือนกับทหาร

ซึ่งหลักการที่ พลเอก เซอร์ ชาร์ลส เกวิน ได้ย้ำถึงเป็นพิเศษ คือ ความร่วมมือระหว่าง พลเรือนกับทหาร โดยเฉพาะการประสานงานระหว่างหน่วยงานของพลเรือนและทหาร ว่าเป็น พื้นฐานสำคัญยิ่งของความสำเร็จในการต่อต้านการก่อความไม่สงบ

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลถือเป็นกลไกสำคัญที่สุดในการวางแผนดำเนินการและ ขับเคลื่อนการต่อต้านการก่อความไม่สงบให้ประสบผลสำเร็จ รัฐบาลจึงต้องมีความเชี่ยวชาญในการ สั่งการและควบคุมปฏิบัติการในระดับนโยบาย ซึ่งจะต้องอาศัยความเป็นเอกภาพของคณะรัฐมนตรี ในการประสานงานและสนับสนุนซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ในการตัดสินใจดำเนินการใดๆ ก็ควร เป็นความเห็นชอบร่วมกันและรับผิดชอบร่วมกันด้วย หรือหากกล่าวให้ชัดก็คือ ภารกิจการต่อต้าน การก่อความไม่สงบไม่ใช่ความรับผิดชอบของกระทรวงใดกระทรวงหนึ่ง แต่เป็นการดำเนินงาน ร่วมกันของหลายๆ กระทรวงที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงกลาโหม สาธารณสุข คลัง ศึกษาธิการ เกษตร และอื่นๆ โดยที่กระทรวงเหล่านี้จำเป็นต้องมีแผนงานเฉพาะที่สอดคล้องกับนโยบายของ รัฐบาล เพื่อเอาชนะการก่อความไม่สงบ รวมทั้งการสร้างความเป็นปึกแผ่นภายในชาติ นอกเหนือจากภารกิจประจำ

ในการบริหารจัดการของอังกฤษในมลายา รวมทั้งการทำสงครามในเวียดนามของ สหรัฐฯ นั้น ได้มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารงานอยู่หลายครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับ

สถานการณ์จันทน์หน่วยงาน ทั้งในส่วนกลาง และในระดับพื้นที่ มีความเป็นเอกภาพในการรองรับภารกิจต่อต้านการก่อความไม่สงบ ซึ่งในส่วนของสหรัฐฯ แม้ยังมีข้อโต้แย้งจากบางฝ่ายที่เห็นว่าไม่น่าจะนำแนวทางการบริหารจัดการของสหรัฐฯ มาใช้เป็นบทเรียน เพราะสหรัฐฯ เองก็เป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำในสงครามเวียดนาม อย่างไรก็ตามหากศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนด้านการบริหารจัดการของสหรัฐฯ จนถึงช่วงก่อนที่สหรัฐฯ ต้องถอนทหารออกจากสมรภูมिरบในเวียดนามนั้น พบว่าได้มีการแก้ไขจุดอ่อนข้อบกพร่องมาโดยตลอด เพียงแต่เป็นการดำเนินการที่อาจจะช้าเกินไป ซึ่งหากได้มีการดำเนินการก่อนหน้านั้นสัก 5 ปี สหรัฐฯ อาจเป็นฝ่ายประสบความสำเร็จในสงครามเวียดนามก็เป็นได้

ด้วยเหตุนี้ แนวทางและรูปแบบการบริหารจัดการที่ทั้งอังกฤษนำมาใช้ในมลายาและที่สหรัฐฯ นำมาใช้ในเวียดนามดังกล่าว จึงน่าจะถือเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดองค์กรเพื่อต่อต้านการก่อความไม่สงบของไทยด้วย เนื่องจากสภาพแวดล้อมของสงครามทั้งในมลายาและเวียดนามเมื่อเปรียบเทียบกับสภาพแวดล้อมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย นับว่ามีความคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันมาก ไม่ว่าจะเป็นสภาพความซับซ้อนของปัญหา ทั้งจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของโลก และปัญหาด้านเชื้อชาติศาสนา รวมไปถึงปัญหาด้านลัทธิอุดมการณ์

บัญญัติ 10 ประการ รัฐบาลไทยกับการแก้ไขปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

“รัฐบาลที่ไม่มีประสิทธิภาพ และความคับแค้นในระดับรากหญ้า เป็นพื้นฐานสำคัญของปฏิบัติ” Sam sarkesian เอกสารของโรงเรียนสงครามพิเศษ กองทัพอากาศสหรัฐฯ (สุรชาติ บำรุงสุข, 2550 : 139 – 146)

ปัญหาภาคใต้เป็นหนึ่งในปัญหาความมั่นคงที่สำคัญของไทย ซึ่งภาวะเช่นนี้เห็นได้ชัดตั้งแต่ยุคสงครามเย็น ที่ภาคใต้เป็นสนามรบที่มีความรุนแรงระหว่างกองทัพของรัฐบาลกับกองทัพติดอาวุธของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย จนเมื่อสงครามภายในสิ้นสุดลงในระยะเวลาไล่เลี่ยกับการยุติของสงครามเย็น ภาคใต้ก็มีความสงบมากขึ้น

ภาคใต้ในยุคสงครามเย็น จึงเป็นช่วงระยะเวลาที่มีความสงบอย่างมาก แม้ว่าปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจยังคงดำรงอยู่ แต่ไม่ได้กลายเป็นความรุนแรง จนทำให้รัฐและสังคมต้องกังวลเช่นที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีต กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความรุนแรงในภาคใต้ยังคงมีอยู่ แต่ก็เป็นที่ลึกลับจางจืด

สถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ของยุคหลังสงครามเย็นดำรงอยู่ได้ไม่มากนักก็ต้องพบกับความผันผวน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสถานการณ์ระหว่างประเทศในกรณีวันที่ 11 กันยายน พ.ศ.2544 ประกอบกับทัศนคติในการมองปัญหา ทั้งของระดับรัฐบาลและระดับเจ้าหน้าที่

ผู้ปฏิบัติในพื้นที่ที่มองปัญหาในภาคใต้ โดยให้ความสำคัญกับมิติทางยุทธศาสตร์และการเมือง ไม่มากนัก ปัญหาภาคใต้ในบริบททางยุทธศาสตร์จึงถูกปล่อยปละหรือทิ้งไว้โดยขาดการบริหารจัดการปัญหาอย่างละเอียดรอบคอบ

เหตุการณ์ในวันที่ 4 มกราคม พ.ศ.2547 จึงเป็นเสมือนดังสัญญาณพิลาปลุกที่ส่งเสียงเตือนให้รัฐและสังคมไทยต้องหันมาใส่ใจกับปัญหาความรุนแรงภาคใต้อีกครั้ง และทั้งนี้ยังจะต้องตระหนักด้วยว่าปัญหาเช่นนี้เกิดขึ้น ในบริบทของสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ใหม่ มิใช่ประเด็นปัญหาแบบในภาคของการต่อสู้ทางอุดมการณ์แบบเก่าของยุคสงครามเย็น หากแต่กลับมีลักษณะของความละเอียดอ่อนทางด้านสังคมวัฒนธรรมเข้ามาเป็นองค์ประกอบ ดังที่แซมมวล ฮันติงตัน (Samuel Huntington) นักรัฐศาสตร์ชาวอเมริกัน ได้กล่าวเตือนไว้ถึงปัญหาของโลกในอนาคตว่า “มูลเหตุหลักของความขัดแย้งจะเป็นเรื่องทางด้านวัฒนธรรม” (จากบทความเรื่อง “The Clash of civilization” 1993)

ในสถานการณ์เช่นนี้ รัฐไทยจึงควรที่จะต้องกำหนดแนวทางการทำงานให้แก่ข้าราชการระดับต่างๆ ที่ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็น “รัฐบัญญัติ 10 ประการ” โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. รัฐจะต้องยอมรับความจริงของประวัติศาสตร์ในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสยามและปัตตานี

การนำเอาประเด็นนี้เป็นจุดเริ่มต้นก็เพื่อให้ตระหนักว่า ในอดีตของความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กลางที่กรุงเทพฯกับเมืองปัตตานีนั้น เคยมีประวัติการต่อสู้กัน จนสุดท้ายเมื่อเกิดรัฐประชาชาติสยามขึ้น จึงได้มีการนำเอาดินแดนปัตตานีเข้ามาเป็นหัวเมืองปักษ์ใต้ ซึ่งก็ทำให้สถานะความเป็น “รัฐปัตตานี” ได้สิ้นสุดลงโดยปริยาย

ฐานะของความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์เช่นนี้ ไม่ใช่สิ่งที่ควรที่จะปฏิเสธ เพราะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้น โดยทั่วไป เมื่อมีการกำเนิดของรัฐประชาชาติ ก็มักจะมีการนำดินแดนที่ชายขอบ (peripheral areas) เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐตน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรมกับพื้นที่หลักในส่วนอื่นของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การยอมรับกับฐานะของประวัติศาสตร์เช่นนี้ จะเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ และทำความเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เพราะการปฏิเสธประวัติศาสตร์ด้วยเหตุผลของลัทธิชาตินิยมสุดขั้ว จะยิ่งทำให้เกิดความไม่รู้และไม่เข้าใจเพิ่มมากขึ้น ซึ่งก็ไม่น่าจะใช่แนวทางที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหาในอนาคตแต่อย่างใด

2. รัฐจะต้องยอมรับความแตกต่างทางสังคม วัฒนธรรม อันเป็นผลมาจากการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมมลายูและศาสนาอิสลาม

ถ้าเราสามารถยอมรับฐานะทางประวัติศาสตร์ของ “รัฐปัตตานี” ในอดีตของความสัมพันธ์กับสยามแล้ว ก็น่าจะมีส่วน โดยตรงในการทำให้เกิดการยอมรับในประเด็นด้านความแตกต่างทางสังคม วัฒนธรรม

ความแตกต่างเช่นนี้ไม่ใช่เรื่องแปลก เพราะรัฐสมัยใหม่ทั้งหลายดำรงอยู่โดยมีความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบความจริงของความเป็นรัฐเดี่ยวในทางวัฒนธรรม น่าจะเป็นไปได้ยากในโลกปัจจุบัน ซึ่งในกรณีของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ลักษณะทางวัฒนธรรมมีความเป็นสังคมมุสลิม และมีความเป็นวัฒนธรรมมลายูอยู่มาก

สภาพเช่นนี้เป็นผลผลิตโดยตรงของความเป็นมาทางประวัติศาสตร์สังคมของพื้นที่ดังกล่าว ปัญหาจึงมิใช่ว่ารัฐไทยจะต้องทำให้เกิดสภาพรัฐวัฒนธรรมเดียว หากแต่เกิดยอมรับความแตกต่างน่าจะเป็นทางออกของทางการแก้ไขปัญหา แม้กระทั่งในอนาคตการทำให้เกิด “1 พื้นที่ 2 ภาษา” ก็ไม่ใช่เรื่องความกังวลแต่อย่างใด รวมทั้งยอมรับว่าเอกภาพสามารถเกิดขึ้นได้จากความแตกต่าง มิใช่จะต้องเป็นผลต่างความเหมือนเท่านั้น

3. รัฐต้องใช้ประโยชน์จากพลังทางศาสนาและวัฒนธรรมเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา

สังคมมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเกาะเกี่ยวกันภายในด้วยเรื่องศาสนาอิสลาม และสิ่งที่กล่าวกันโดยทั่วไปก็คืออิสลามนั้นเป็นศาสนาและวิถีชีวิตควบคู่กันไป ความเคารพและความเชื่อในทางศาสนาจึงเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญทางสังคม

ดังนั้น แนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาภาคใต้ของรัฐไทย จึงควรที่ข้าราชการในพื้นที่จะต้องให้ความสนใจกับพลังศาสนาและวัฒนธรรม เพราะจะต้องยึดถือเป็นหลักการไว้เสมอว่า ศาสนาทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี และทั้งจะต้องถืออีกด้วยว่าเป็นหน้าที่ของรัฐในอันที่จะให้การสนับสนุนทุกศาสนา ด้วยการให้เกียรติและความเคารพเสมอ

4. รัฐต้องสร้างให้ข้าราชการเกิดความรู้และความเข้าใจในเรื่องความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม

ลักษณะเฉพาะของสังคมและประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดในเรื่องของศาสนาและวัฒนธรรม ดังนั้น การส่งข้าราชการไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ดังกล่าว จึงควรที่จะเสริมสร้างให้ข้าราชการเหล่านั้นตระหนักถึงความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม

ที่ดำรงอยู่ดังเช่นที่สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ออก “สมุดคู่มือสำหรับข้าราชการกระทรวงมหาดไทย ที่รับราชการในมณฑลซึ่งมีพลเมืองที่นับถือศาสนาอิสลาม พ.ศ.2466 เป็นแนวทางในอดีต”

รัฐบาลปัจจุบันได้ดำเนินตามแนวทางของพระองค์ท่าน โดยได้จัดทำ “คู่มือสำหรับข้าราชการประจำเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งพลเมืองนับถือศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2547” ขึ้น เพื่อหวังให้ข้าราชการในพื้นที่เกิดความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความละเอียดอ่อนทางวัฒนธรรม ดำรงอยู่ เพราะความรู้และความไม่เข้าใจของข้าราชการนั้น อาจจะทำให้เกิดปัญหาแก่รัฐได้โดยง่าย และทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในนโยบายของรัฐเองอีกด้วย

5. รัฐจะต้องเข้าถึงทุกฝ่ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยุทธศาสตร์ของรัฐจะต้องก่อให้เกิดความสมดุลทางนโยบายและการปฏิบัติกับทุกกลุ่มสังคม

การดำเนินนโยบายของรัฐต่อจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น จะต้องยึดถือเป็นหลักตามแนวทางพระราชดำริ “เข้าถึงและเข้าใจ” และการเข้าถึงและเข้าใจเช่นนี้ จะต้องกระทำกับชนทุกหมู่เหล่าโดยไม่จำแนกในเรื่องศาสนาและวัฒนธรรม

ดังนั้น ยุทธศาสตร์ของรัฐไทย จะต้องสร้างความสมดุลทั้งในทางนโยบายและการปฏิบัติกับทุกกลุ่มชนในพื้นที่ดังกล่าวอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อแสดงให้เห็นว่ารัฐได้ปฏิบัติกับทุกกลุ่มชนด้วยความเท่าเทียมกันโดยไม่จำแนก เพราะหากน้ำหนักในเชิงนโยบายถูกทำให้เอียงไปข้างหนึ่งข้างใดแล้ว ก็อาจจะทำให้เกิดปัญหากับอีกกลุ่มวัฒนธรรมได้เช่นกัน กล่าวคือ ยุทธศาสตร์และนโยบายจะต้องมีความสมดุลระหว่างกลุ่มไทยและมุสลิมพร้อมกันไป

6. รัฐจะต้องยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของทุกกลุ่มสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวทางการพัฒนาของรัฐ จะต้องมีความหมายโดยตรงต่อการยกระดับความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ดังกล่าว โครงการเช่นนี้จะต้องไม่มุ่งอยู่กับเพียงเรื่องเศรษฐกิจเท่านั้น หากแต่จะต้องเน้นอย่างมากในเรื่องทางสังคมด้วย เพราะปัญหาสังคมในชุมชนของจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็มีปัญหาคล้ายคลึงกับส่วนอื่นของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาวัยรุ่นว่างงาน เป็นต้น

ปัญหาเหล่านี้เมื่อผนวกกับปัญหาที่มีอยู่แต่เดิมทั้งในทางเศรษฐกิจและการเมือง ก็อาจทำให้ปัญหาสังคมดังกล่าวขยายตัวเข้าสู่การเป็นประเด็นความรุนแรงทางการเมืองได้โดยง่าย ดังนั้น เข้มมุ่งของแนวนโยบายแห่งรัฐในการแก้ปัญหาภาคใต้ จึงควรที่ต้องถือเอางานในมิติทางสังคมเป็นจุดหลัก อีกทั้งการดำเนินการในมิติทางสังคมยังจะเป็นส่วนสำคัญต่อการ “เข้าถึงและเข้าใจ” ปัญหาของประชาชนอีกด้วย

7. รัฐจะต้องเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

การนำเอาโครงการพัฒนาต่างๆ ของรัฐลงสู่พื้นที่ของประเทศไทย (ไม่ใช่เฉพาะแต่เพียงกับจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น) ได้เกิดขึ้นในบริบทใหม่ทางการเมือง ที่แนวความคิดเรื่อง “ธรรมาภิบาล” โดยถือเอา “การมีส่วนร่วมของประชาชน” เป็นเนื้อหาสำคัญ ดังนั้น การคิดเรื่องการพัฒนาในโลกปัจจุบันคงจะต้องยอมรับว่าการกำหนดจากรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียวอาจไม่ครบถ้วน หากแต่จะต้องยอมเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีบทบาทด้วย

ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การพัฒนาของภาครัฐจึงควรที่จะต้องยึดถือเป็นหลักการที่เปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เพราะอย่างน้อยก็ทำให้เกิดความรู้สึกว่าโครงการพัฒนาที่เกิดขึ้นนั้น พวกเขามีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ และทั้งยังจะทำให้โครงการต่างๆ ทั้งหลายเป็นไปตามความต้องการของประชาชน และที่สำคัญก็คือการมีส่วนร่วมเช่นนี้ จะเป็นการเชื่อมต่อระหว่างรัฐกับประชาชนในพื้นที่โดยตรง และก่อให้เกิดความรู้สึกในระยะยาวอีกด้วยว่า พวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐและเป็นเจ้าของรัฐ

8. รัฐจะต้องยุติการใช้มาตรการรุนแรงต่อประชาชน หากแต่จะต้องดำเนินการเพื่อเอาชนะทางการเมือง ไม่ใช่ชัยชนะยุทธการ

รัฐจะต้องตระหนักว่า เมื่อเกิดปัญหาภายในขึ้นรัฐจะต้องไม่ใช่ความรุนแรงเป็นมาตรการหลักในการจัดการปัญหา เพราะความรุนแรงที่รัฐใช้ในสังคมภายใน จะยังทำให้เกิดสภาวะของ “แนวร่วมมูมกลับ” ให้แก่ฝ่ายต่อต้านรัฐ และควรจะต้องยกเลิกความไว้เคียงสาทางความคิดแคบๆ ที่เชื่อว่า ความรุนแรงสามารถใช้แก้ไขปัญหาคือการก่อความไม่สงบที่เกิดขึ้นได้ เพราะโดยความจริงแล้ว มีบทเรียนในหลายกรณีที่ทำให้เห็นอย่างชัดเจน ความรุนแรงของรัฐในกระบวนการแก้ปัญหาเช่นนี้มีแต่จะทำให้รัฐ “แพ้การเมือง”

ฉะนั้น จะต้องระลึกไว้เสมอว่าชัยชนะทางยุทธวิธีในเรื่องเล็กๆ จะไม่มีความหมายแต่อย่างใด ถ้ารัฐไม่สามารถทำให้เกิด “ชัยชนะทางการเมือง” เพราะจะต้องรำลึกไว้เสมอว่า ในท้ายที่สุดแล้วชัยชนะถูกชี้ขาดด้วยความสำเร็จทางการเมือง ไม่ใช่ด้วยความรุนแรงที่ผลักดันให้มวลชนถอยห่างจากรัฐ

9. รัฐจะต้องยึดครองพื้นที่ในจิตใจของประชาชน

ในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ รัฐจะต้องคิดตลอดเวลาว่าเป็นเรื่องของ “สงครามแย่งชิงประชาชน” ดังนั้น การทำงานมวลชนเพื่อเข้ายึดครองพื้นที่ในจิตใจ หรือในความหมายของ “hearts and minds” ของประชาชนเป็นแนวทางหลักที่รัฐจะต้องกระทำให้ประสบ

ความสำเร็จ ถ้ารัฐไม่สามารถยึดครองพื้นที่ในจิตใจของประชาชนได้แล้วก็เท่ากับเป็นสัญญาณโดยตรงที่บอกถึงความพ่ายแพ้ที่กำลังเกิดขึ้น ฉะนั้นการเข้าไปควบคุมพื้นที่ในทางภูมิศาสตร์กายภาพ จึงน่าจะมีความสำคัญน้อยกว่าการควบคุมพื้นที่ในจิตใจคน

ในการต่อสู้เพื่อแย่งชิงพื้นที่ในจิตใจของประชาชน กลไกรัฐคือข้าราชการจะมีบทบาทอย่างสำคัญ ดังนั้น รัฐจะต้องตระหนักไว้อีกด้วยว่าระบบข้าราชการที่มีประสิทธิภาพและซื่อสัตย์จะเป็นส่วนสำคัญของชัยชนะในการต่อสู้ครั้งนี้ การปฏิรูประบบราชการทั้งพลเรือน ตำรวจ และทหาร ในพื้นที่ภาคใต้ จึงเป็นประเด็นสำคัญในเรื่องนี้ด้วย

10. รัฐจะต้องสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน

สถานการณ์ “ความรุนแรงรายวัน” ที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลโดยตรงต่อขวัญและกำลังใจของประชาชน และกระทั่งเกิดผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของคนในสังคมอีกด้วย ความไม่ปลอดภัยและความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน จึงเป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่จะต้องเร่งฟื้นกลับคืนมาให้ได้ เพราะหากรัฐสามารถให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนภายในรัฐได้อย่างจริงจังแล้ว การทำให้เกิดความเชื่อมั่นต่อรัฐก็ไม่น่าจะเป็นประเด็นสำคัญแต่อย่างใด

หากสถานการณ์ยังคงทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง อาจทำให้ประชาชนไม่มีความเชื่อมั่นในรัฐบาลว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ และสามารถนำความสงบมายังพื้นที่ได้ ดังนั้น รัฐบาลควรหาทางวิธีการแก้ไขปัญหาโดยเร่งด่วนที่สุด เพื่อเรียกความเชื่อมั่นของประชาชนกลับมาโดยเร็วที่สุด

ปฏิบัติการข่าวสารในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ปฏิบัติการข่าวสารในสงครามต่อต้านการก่อความไม่สงบ (จุดสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 80 : 1 – 4) ในช่วงการก่อความไม่สงบ ผู้ก่อความไม่สงบถือว่าเป็นผู้ซึ่งพยายามที่จะสร้างอิทธิพลต่อประชาชนที่เป็นกลางหรือประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มก่อความไม่สงบ และใช้การปฏิบัติการข่าวสาร โดยส่งข้อความและเรื่องราวที่สามารถนำไปใช้ในการต่อต้านการสร้างความรุนแรง หรือการเปลี่ยนแปลงสถานภาพหรือความมั่นคงในระบบ ขณะที่ในการต่อต้านการก่อความไม่สงบนั้น ข้อความที่ถูกส่งออกไปในการปฏิบัติการข่าวสารมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนรัฐบาล การทำให้ประชาชนตระหนักถึงความชอบธรรมของรัฐบาล และทำให้รัฐบาลมีความมั่นคง ทั้งการก่อความไม่สงบและการต่อต้านการก่อความไม่สงบต่างใส่ข้อความเข้าไปในระบบ เพื่อรักษาสถานที่ยึดมั่นของตน หรือผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่ต้องการ การปฏิบัติการข่าวสารในระบบย่อย ได้แก่ การเมือง ความมั่นคงปลอดภัย สังคม อุดมการณ์ เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ทำให้เกิดผล

ต่อระบบย่อยของการต่อต้านการก่อความไม่สงบด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะส่งผลกระทบต่อ ศูนย์กลางของคุลยภาพในที่สุด

2. ปฏิบัติการข่าวสารในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 80 : 20-27) ปฏิบัติการข่าวสารในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการต่อสู้ระหว่าง ฝ่ายรัฐกับกลุ่มก่อความไม่สงบ และจะต้องถือว่าการต่อสู้ด้านข่าวสารเป็นอีกสนามรบหนึ่ง นอกเหนือจากการใช้กำลังอาวุธและการก่อเหตุรุนแรง กลุ่มก่อความไม่สงบมีขีดความสามารถในการปฏิบัติการข่าวสารอย่างเข้มแข็ง และดำเนินการเชิงรุกต่อฝ่ายรัฐ เป็นผลให้กลุ่มก่อความไม่สงบ สามารถเอาชนะจิตใจของประชาชน ขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นถึงความอ่อนแอของอำนาจรัฐในพื้นที่ที่ไม่สามารถรักษาความปลอดภัยให้แก่ประชาชนได้ พร้อมทั้งใช้การครองความเหนือกว่าด้าน ข้อมูลข่าวสารในการควบคุมความคิดของประชาชน ซึ่งมีเชื้อชาติ ศาสนาเดียวกันกับพวกเขา

กลุ่มก่อความไม่สงบใช้ปฏิบัติการข่าวสารเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์การแบ่งแยกดินแดน และเป็นปฏิบัติการเพื่อเพิ่มอิทธิพลในการครอบครองพื้นที่ด้วยการครองจิตใจประชาชน ลดความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อฝ่ายรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐ และการสร้างความได้เปรียบในการปฏิบัติการรุนแรง รวมทั้งการสนับสนุนจากต่างประเทศ กลุ่มก่อความไม่สงบใช้ประเด็นที่หลากหลายทั้งด้านประวัติศาสตร์ และการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์รุนแรงครั้งใหญ่เข้ามาเผยแพร่สู่ประชาชน ทำให้กลุ่มก่อความไม่สงบมีสมาชิกหรือแนวร่วมเพิ่มขึ้น และประชาชนเพิ่มความเกลียดชังฝ่ายรัฐมากขึ้นด้วย กลุ่มก่อความสงบยังใช้เหตุการณ์และความทารุณโหดร้ายที่เกิดขึ้นมาสนับสนุนทางอ้อมเพื่อไม่ให้ประชาชนมาสนับสนุนฝ่ายรัฐเพราะเกรงจะประสบชะตากรรมเช่นเดียวกัน ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติงานได้ยากลำบากยิ่งขึ้น สำหรับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มก่อความไม่สงบในเวทีระหว่างประเทศนั้น ทำให้ประเทศต่างๆ ได้รับข้อมูลเพียงด้านเดียว ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการทางการทูตไทยได้ภายหลัง

ช่องทางที่กลุ่มก่อความไม่สงบใช้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหลักคือช่องทางที่ประชาชนส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารมากที่สุดคือโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังใช้สื่อทางเลือก ได้แก่ การสื่อสารแบบปากต่อปากซึ่งนับว่าได้ผลมากที่สุด สามารถกระจายข้อมูลไปสู่ประชาชนได้อย่างรวดเร็วในวงกว้าง เช่นจากสภาคาแฟ หรือผู้นำศาสนา นอกจากนี้ยังใช้อินเทอร์เน็ต และแผ่นบันทึกข้อมูลเผยแพร่เหตุการณ์รุนแรงและยุทธวิธีก่อความไม่สงบ

3. การหาแนวร่วมของกลุ่มก่อการร้าย

กลุ่มก่อความไม่สงบเห็นว่าเยาวชนมุสลิมเป็นหัวใจสำคัญในการต่อสู้ การใช้ปัญหา ความยากจน ปัญหาการศึกษา ปัญหาจากกระบวนการยุติธรรม และอื่นๆ ในการชักชวนเยาวชนเข้า

ร่วมปฏิบัติการตั้งแต่อายุน้อย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการต่างๆ ตั้งแต่การคัดเลือก (selection) การแบ่งแยกออกจากครอบครัวและสังคม (separation) สาบานตัว (oath-taking) การเปลี่ยน/ปลูกฝังความคิดตามความต้องการ (indoctrination) และการฝึกทางทหาร (military training) ซึ่งขั้นตอนต่างๆ เป็นความลับ ไม่อาจเปิดเผยแม้กระทั่งครอบครัวของตน ผู้มีบทบาทสำคัญในการชักชวนเยาวชนมุสลิมก็คืออูstadh ครูหรืออูstadhที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในสังคมชาวมุสลิม โดยได้รับการยกย่องอย่างสูงสุดใกล้เคียงกับศาสนา เป็นเสมือนบิดาทางจิตวิญญาณของนักเรียน เพราะเป็นผู้ป้อนความรู้ให้กับจิตใจ ดังนั้นเยาวชนต้องมีความอ่อนน้อมเคารพ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนแนะนำของครูเสมอ ความเชื่อมั่นและศรัทธาของพ่อแม่ต่ออูstadhทำให้เป็นช่องทางที่กลุ่มก่อความไม่สงบแสวงประโยชน์ได้ง่าย

4. ปฏิบัติการข่าวสารของฝ่ายรัฐ (จุดสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 80 : 27-32)

การปฏิบัติการข่าวสารที่ดำเนินการโดยฝ่ายรัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้ น่าจะเป็นประโยชน์ทั้งในด้านยุทธวิธีของฝ่ายทหาร การเอาชนะจิตใจประชาชน การยับยั้งเยาวชนเข้าร่วมกระบวนการก่อเหตุร้าย หรือแม้กระทั่งการช่วงชิงประชาชนที่ยังไม่ตัดสินใจเลือกฝ่าย ตลอดจนการทำให้นายกข่าวต่างประเทศเสนอข่าวในเชิงบวกต่อรัฐบาล หรือประเทศต่างๆ มีความเข้าใจและเป็นฝ่ายเรา ซึ่งอาจจะพิจารณากรอบการดำเนินงานได้ ดังนี้

- 4.1 จัดตั้งองค์กรที่รับผิดชอบเฉพาะ มีผู้ปฏิบัติงานที่มีความเข้าใจอย่างแท้จริง และนำผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ เข้าร่วม ทุกส่วนต้องปฏิบัติร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ
- 4.2 วิเคราะห์ศูนย์กลางคุณภาพของกลุ่มก่อความไม่สงบเพื่อปฏิบัติการข่าวสารไปใช้ทุกขั้นตอนของการก่อความไม่สงบ
- 4.3 วิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่จะนำไปปฏิบัติการข่าวสารไปใช้เป็นการเฉพาะ ซึ่งควรพิจารณาจุดอ่อนที่สำคัญของกลุ่มก่อความไม่สงบ
- 4.4 จัดทำวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการข่าวสารให้ชัดเจน พร้อมกับหาวัตถุประสงค์ปฏิบัติการข่าวสารของกลุ่มก่อความไม่สงบในขั้นตอนที่ฝ่ายรัฐจะตอบโต้ได้
- 4.5 การใช้ปฏิบัติการข่าวสารเพื่อเข้าถึงประชาชน
- 4.6 ฝ่ายรัฐควรเป็นฝ่ายครอบครองการใช้สื่อต่างๆ ให้มากที่สุด
- 4.7 การประเมินผลที่ได้รับการปฏิบัติการข่าวสารทั้งในแง่บวกและแง่ลบเพื่อนำกลับมาปรับปรุงใหม่

รัฐกับประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

(ศ.ดร.นิพนธ์ สุขปริดี, 2548 : 23 – 29) กระทรวงมหาดไทยและส่วนราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีให้ข้าราชการในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เน้นการทำงานใน 2 มิติควบคู่กัน คือ มิติด้านอำนาจหน้าที่ (Function) และมิติด้านพื้นที่ (Area) โดยบูรณาการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในตำบล เพื่อมุ่งสู่สันติสุขอย่างยั่งยืน ให้สามารถแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้อย่างเบ็ดเสร็จ มีความสอดคล้องเกื้อกูลกันอย่างมีเอกภาพ ทั้งด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน และการสร้างภาพลักษณ์ของราชการที่ดีในทัศนะของประชาชน

ปัญหาและความต้องการของประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีปัญหาและความต้องการ ดังนี้

1. ปัญหาความมั่นคงและความสามัคคีในพื้นที่เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในหมู่บ้าน บนพื้นฐานความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม
2. ปัญหาการมั่วสุมของเยาวชน และการแพร่ระบาดของยาเสพติด
3. ปัญหาความเดือดร้อนจากการหลอกลวง น้อ โกง เอารัดเอาเปรียบโดยไม่เป็นธรรม
4. ปัญหาสังคม ปัญหาหนีสิน และปัญหาความยากจนจากการประกอบอาชีพ และการขาดรายได้เพียงพอ
5. ปัญหาโรคร้าย และสุขภาพอนามัยของประชาชน

ดังนั้น หากข้าราชการสามารถแก้ปัญหามูลฐานในพื้นที่ตำบลหมู่บ้านให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและเพิ่มประสิทธิภาพ โดยปฏิบัติงานในฐานะข้าราชการที่รับผิดชอบดูแลทุกข์สุขของประชาชนในพื้นที่ ส่งเสริมความสัมพันธ์ และความเข้าใจอันดีระหว่างกันในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การบริการและการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ในตำบล หมู่บ้าน นอกเหนือจากการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน ซึ่งข้าราชการมีหน้าที่ลดความหวาดระแวงและทัศนคติเชิงลบของประชาชนต่อข้าราชการ ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ และส่งเสริมความสัมพันธ์ และความเข้าใจอันดีระหว่างกันในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การบริการและส่งเสริมพัฒนาอาชีพในตำบล หมู่บ้าน นอกเหนือจากการรักษาความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงภายใน ซึ่งข้าราชการมีหน้าที่ลดความหวาดระแวงและทัศนคติเชิงลบของประชาชนต่อข้าราชการ ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และตรวจสอบการปฏิบัติงานของข้าราชการ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ความสงบสุข และการพัฒนาในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืนด้วย ดังนั้น ข้าราชการจึงต้องทุ่มเทกำลังใจ กำลังกาย และความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุผลได้อย่างสมบูรณ์ โดยใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ หลักการทำงานแบบการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การปฏิบัติงาน การสร้างกำลังใจให้ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถและ

รับผิดชอบในผลของงานร่วมกัน ซึ่งเป็นการช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนกับข้าราชการ และจะสามารถช่วยผลักดันให้นโยบายของรัฐบาลสัมฤทธิ์ผลได้

บทบาทของข้าราชการในการแก้ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยในระดับตำบล

ข้าราชการในระดับตำบลได้ดำเนินการแก้ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยในระดับตำบล ดังนี้

1. การวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการเช่าที่ดิน
2. การตอบสนองและการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน/เรื่องร้องขอ/เรื่องชุมนุมเรียกร้อง/เรื่องพิพาทจากการชุมนุมเรียกร้อง//กรณีพิพาท/การร้องเรียน/การร้องขอ โดยมีผู้ร้องได้รับความเสียหาย/เดือดร้อน เพื่อดำเนินการอำนวยความสะดวกเป็นธรรม
3. การดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล
4. การพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม โครงการพลังมวลชนพลังแผ่นดิน ก่อสร้างฐานถิ่นสันติสุข
5. การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระเบียบทางสังคม การส่งเสริมการศึกษา และการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน โดยประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบแก่ประชาชน และพลังมวลชนในพื้นที่ เพื่อปลูกจิตสำนึกความเป็นคนไทย สร้างความเข้าใจ จัดความหวาดระแวง เสริมสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในพื้นที่ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์บนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรม
6. การบรรเทาภัย การรักษาสถานที่สำคัญ การรักษาเส้นทางคมนาคม และการป้องกันการจารกรรม
7. การสร้างความสัมพันธ์ รู้จัก คู่้นเคียงกับบรรดาผู้นำศาสนาอิสลาม ได้แก่ อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น กรรมการอิสลามประจำมัสยิดหรือครูสอนศาสนา
8. การส่งเสริมสนับสนุน กำกับดูแลการจัดตั้งผู้ประสานพลังแผ่นดินใน 1,570 หมู่บ้าน โดยดำเนินการ/ประชาสัมพันธ์เสริมสร้างบทบาทผู้ประสานพลังแผ่นดินให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทภารกิจหน้าที่ โดยการฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจ รวมตัวขับเคลื่อนจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและสามารถสนับสนุนช่วยเหลือราชการตามนโยบายรัฐบาล มีการจัดตั้งชมรมพลังแผ่นดินท้องถิ่นท้องที่สามัคคีในพื้นที่รับผิดชอบ ให้มีการขับเคลื่อนตามนโยบายของกองอำนวยการประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด (กอ.ปพส.)
9. การสร้างกระแสปลูกจิตสำนึกประชาชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด และร่วมเป็นพลังแผ่นดินต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดให้ได้อย่างยั่งยืนถาวร

10. การพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้ประชาชนในตำบล/หมู่บ้าน จากโครงการพลังมวลชนพลังแผ่นดินก่อสร้างฐานถิ่นสันติสุข

11. การส่งเสริมการศึกษาให้นักเรียนผู้ยากไร้

แนวทางการแก้ไขปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

นโยบายผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

จากสถานการณ์ในรอบปีที่ผ่านมา คดีอาญาที่เกิดขึ้นมักจะมี ความรุนแรงซับซ้อน สร้างความสูญเสียสูงและปัญหาอาชญากรรมเฉพาะเรื่อง เช่น ปัญหาการล่องละเมิดสถาบัน ความขัดแย้งทางการเมือง การกลับมาแพร่ระบาดของยาเสพติดและปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่ไม่เหมาะสมของข้าราชการตำรวจบางราย ส่งผลต่อความไม่เชื่อมั่น ศรัทธาในการปฏิบัติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดังนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้วางนโยบายการปฏิบัติราชการ โดยกำหนดกรอบระยะเวลาให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

1. นโยบายเฉพาะหน้า ซึ่งต้องการให้เกิดผลทันทีและต่อเนื่อง

1.1 ปกป้อง เทิดทูน พิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์มิให้ผู้ใดล่วงละเมิดได้ โดยการถวายความปลอดภัยและถวายพระเกียรติสูงสุด

1.2 ให้ข้าราชการตำรวจทุกรายที่มีหน้าที่ให้บริการ ให้ใส่ใจบริการประชาชนทุกคน เสมือนญาติของตนเอง สำหรับข้าราชการตำรวจที่มีพฤติการณ์ ใช้อำนาจหน้าที่เรียก รับ ทรัพย์สิน เพื่อไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย หรือ อาศัยอำนาจหน้าที่ ข่มขู่ ริดไถ ซึ่งสร้างความเสื่อมเสีย ให้เกียรติภูมิของตำรวจ ให้สำนึกและเลิกพฤติการณ์ดังกล่าวทันที โดยจะเริ่มสุ่มตรวจเพื่อดำเนินการอย่างเด็ดขาดทั้งทางวินัย และอาญา นอกจากนี้ขอใส่เกียรติคุณเจ้าหน้าที่อย่างเต็มประสิทธิภาพ อย่าให้พบว่าเข้าเกียร์ว่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นับจากปัจจุบันจนถึงวันสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ.2553 เป็นห้วงระยะเวลาการเปลี่ยนแปลงไปสู่ปีงบประมาณใหม่ และจะมีผู้บริหารระดับต่างๆ เกษียณอายุ การปฏิบัติราชการมักจะเกิดช่องว่าง ทำให้ประสิทธิภาพในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนลดลง ทุกหน่วยในสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะต้องธำรงประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่อย่าให้เกิดความเสียหายเดือดร้อนแก่ประชาชน ผู้บังคับบัญชาทุกระดับต้องสวดรับฟังข้อมูลจากพื้นที่ เพื่อลงไปกวดขัน นอกจากนี้เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม การปฏิบัติราชการ ให้ทุกหน่วยงานเริ่มระดมปรับแผนการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ.2554 ที่จะเริ่มขึ้นด้วย

2. นโยบายเร่งด่วน ภายในระยะเวลา 6 เดือน เป็นช่วงเวลา “ปิดกวาดบ้าน ร่วมใจพัฒนา” โดยจะดำเนินการ

2.1 ปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานของสถานีตำรวจ ให้เป็นที่พึงของประชาชนอย่างแท้จริง โดยข้าราชการตำรวจต้องมี กิริยาวาจาสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส เมื่อประชาชนมาแจ้งความร้องทุกข์ มาพบหรือร้องขอความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะมามีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงหรือไม่ ต้องพร้อมช่วยเหลือ และการปฏิบัติตนต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเช่นเดียวกับประชาชนทุกคน ไม่มีอภิสิทธิ์ใด ๆ สำหรับการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ต้องเข้าเยี่ยมเยียน รับฟังปัญหาของประชาชน ชุมชน นอกจากนี้จะต้อง

2.2 สร้างความสามัคคีกลมเกลียวของข้าราชการตำรวจทุกระดับชั้น โดยกำหนดให้มีกิจกรรม พบปะพูดคุยทุกระดับชั้น มีเวทีในการพบปะหารือพูดคุยปัญหา อุปสรรคเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันอย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง และต้องมีการฝึกเพื่อเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายและจิตใจและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาและให้เสริมสร้าง สำนึกในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม โดยทุกหน่วยต้องจัดกิจกรรม “จิตอาสา” ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง (เปิดอกคุย, เสริมการฝึก, สำนึกส่วนร่วม)

2.3 นโยบายสำคัญระยะ 1 ปี เป็นช่วงเวลาแห่งการ “เสริมสร้าง พัฒนาประสิทธิภาพ” สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะต้องชี้แจงขีดความสามารถในการควบคุมการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสังคมทั่วไป ให้อยู่ในภาวะที่ไม่กระทบต่อการดำรงชีวิตตามปกติของประชาชน สร้างกลไกการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมโดยอาศัยชุมชน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน เพื่อควบคุมสภาพปัญหาอาชญากรรมที่รุนแรง รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง โดยมีจุดเน้นดังนี้

2.3.1 การปกป้อง เติบโต พิชัยรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ มิให้ผู้ใดล่วงละเมิดได้

2.3.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

2.3.3 การแก้ปัญหาความไม่สงบ อาชญากรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยการลดความรุนแรงและเพิ่มประสิทธิภาพของมาตรการในการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่

2.3.4 ปรับปรุงกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

2.3.5 พัฒนาศูนย์พยาบาลบุคลากรตำรวจทั้งระบบ เพื่อให้มีสมรรถนะสูง มีความเป็นมืออาชีพและเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม โดยมีแผนการพัฒนาและจัดการทรัพยากรบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้งานทรัพยากรบุคคลอย่างคุ้มค่าตามความรู้ ความสามารถและมุ่งพัฒนาหน่วยงานและบุคลากรด้านการฝึกอบรม

2.4 นโยบายระยะ 1 – 3 ปี สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะ “เดินหน้าอย่างมีทิศทาง” โดยยกระดับมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน ปรับปรุง ทบทวนและพัฒนาระบบการทำงาน ใช้ยุทธศาสตร์นำการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงาน การจัดสรรงบประมาณสอดคล้องกับภารกิจงาน มีคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ตลอดจน โครงสร้างองค์กรและเทคโนโลยีในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับภารกิจและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และจะทำการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงอัตราการจัดวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และระบบสวัสดิการด้านที่พักอาศัย ที่จำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งสิทธิประโยชน์ที่พึงได้ของข้าราชการตำรวจแต่ละตำแหน่ง เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดสวัสดิการที่พอเพียงต่อการปฏิบัติหน้าที่และการดำรงชีวิตอย่างมีเกียรติ ศักดิ์ศรีตามสมควรของข้าราชการตำรวจชั้นผู้น้อยสำหรับรายละเอียดการปฏิบัติ หน่วยรับผิดชอบและมาตรการกำกับดูแลให้เป็นไปตามนโยบาย จะทำรายละเอียดเป็นขั้นตอนและเริ่มนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป